M A R T H E

G.Bertholet 1993

M o r g e n

De grijze man:

De lente is dan toch gekomen.

Vol vreugde met een vrolijk lied begroet door de vogels.

Blinde vrouwen marcheren door de vreugdeloze winkelstraten met

handen aan het kruis. Een torenklok slaat acht galmende slagen.

Deze lente dringt binnen in de neusvleugels van vroege passanten.

In de stilte is de zucht van koele westenwind hoorbaar evenals het

zacht murmelend stromen van de beekjes.

Een klein meisje slaat haar pop stuk op het oude kanon en kruipt

daarna nog even terug onder het karton naast een vuilcontainer.

De tijd...de klok tikt verder.

Betoverend gezang van vogels klinkt opnieuw met op de achtergrond

het geraas van het eerste werkverkeer.

Voor het raam van zijn luxe-appartement staat een man.

Hij tuurt door een verrekijker.

Hij zoekt de vrouw en vindt haar.

Op haar berg, waar nu ook gras en struikgewas is. Allang.

De vrouw slaapt nog...in de opkomende lentezon.

Van ver af maakt haar schaduw een golvende lijn.

De duim in haar mond verbindt haar met de steenbergaarde.

Daaronder...weet zij...ligt het zweet van haar vader begraven.

Zijn stof is elders uitgestrooid. Toch wil zij zich hier thuis voelen.

De man kijkt en mompelt.

Monnica breit. Naast haar staat een mand met een doek erover.

Monnica:
Wat fijn dat je gekomen bent, ik heb je laten bellen.

Koor:
Zegt ze.

Monnica:
Fijn dat je gekomen bent. Ik ben blij dat je gekomen bent.

Koor:
Zegt ze...wat zit je hier met garen en pennen?

Monnica:
Vraag je.

Koor:
Is het niet wat koud om te breien?

Monnica:
Wil jij een wolf berijden of zal ik een zwerfhond voor je breien?

Koor:
Vraag maar, zeg maar.

Monnica:
Een zwerfhond is zo klaar. Hier zijn alleen nog maar zwerfhonden.
En wolven waar ik schaapskleren voor moet breien.
Heb ik je al verteld dat de rashonden weg zijn?
Heeft zij het je dan niet verteld...Marthe?
Het kan zijn dat ze het niet durft.
Nee. Ze verrekt het gewoon
Dan zegt ze gewoon niets, simpelweg niets.
Terwijl het toch goed is om te weten dat de rashonden weg zijn.
Marthe? Die zegt gewoon niets.
Ze zijn allemaal weg.

Ze zet een radio aan en meteen daarna is ze heel bedrijvig.

Monnica:
Let me go my love
I dont want to die allone
Let me go my love, let me go...
Let me go my love...everybody...
Homeless is my broken heart
Let me go my love, let me go
Daldaldaldal dadalda...
Ik moet eerst nog zwerfhonden breien
en die vul ik dan met steengruis
dan blijven ze beter staan, snap je

Ik ga de berg, mijn berg
volzetten met zwerfhonden
Om de steengeesten te vereren!
De hele berg vol zwerfhonden
zo hier en daar een wolf ertussen
Hoor de steengeesten fluisteren!
Ik zeg je: zwerfhonden zat, man!
Ze kopen hun knoken in de stad, man!
Slepen die mee naar hun betonnen hutten
en dansen daarna op de rand van hun guldens
knagen...snauwen...janken...als de knoken op zijn

Listen to mama's voice!

Ze prevelt, erdoor heen klinkt het koor

Monnica:
Als ik er niet meer ben zullen ze wel anders praten
Dan hoor je ze niet meer
Dat geef ik je op een briefje!
Mij krijgen ze nergens meer heen. Hò!
Als de berg vol staat komen ze kijken
Daar kun je op rekenen
Maar dan ben ik aan de andere kant. Hò!
Waar de sintels nog na gloeien
Waar wolken mij strelen
Daar ben ik dan
Dat geef ik je op een briefje!

Koor:
Dat de rashonden weg zijn, zegt ze
Zwerfhonden zat, man
In de stad, man...zegt ze, zegt ze, zegt ze

M i d d a g .

De grijze man:

De zomer eist zijn rechten op.

Vogels zoeken schaduw en koelte tussen bladerrijke bomen.

Alleen brutale mussen durven de hitte aan.

Er is geen wind.

Het struikgewas ruist niet meer.

Er is ook geen stilte meer.

De vreugdeloze winkelstraten zijn druk bevolkt.

Er marcheren nu keurig geklede blinde mannen met hun handen aan het kruis.

De torenklok slaat één slag.

Een havenloze zwerver kraakt een vuilcontainer.

De kapotte pop ligt ernaast tussen grote stukken karton.

De tijd...de klok tikt verder.

Alweer tuurt de man door de verrekijker.

Een vrouw loopt zoekend rond, ontwijkt de zwerver, kijkt en telt.

Telt zij de doden?

'n Ambulance raast...tatoetata...met zwaaiende sirene, voorbij.

De zomerzon brandt op het hoofd van de vrouw.

Waar ze is gaan zitten trippelen 'n paar mussen.

De man kijkt en mompelt

Koel en kil kijkt Beate toe.

Beate:
Bom in haar hoofd

Marthe:
Ik weet het

Beate:
Snot in haar snuit

Marthe:
Je ziet het

Beate:
Hoe ze ook wrijft
snot niet verdwijnt
Prikkeldraad-pijn
Denk maar niet, schat
dat ik medelijden heb
Darmen wurgen

Marthe:
Ik weet het

Beate:
Monsters in je droom

Marthe:
Je ziet het

Beate:
Bijt in z'n staart
als hij je paart!
Pis in de fruitwinkel!
Dat is deel van het spel, liefste
Schroeiende venusberg

Marthe:
Je ziet het

Beate:
Zoek je vluchtheuvel

Marthe:
Ik begrijp het

Beate:
Panis Angelicum
Engelenbrood
Gemiste boot
My second soul

Denk maar niet, schat
dat ik medelijden heb

Marthe:
Ik sla mij met een hamer voor de kop
De vereniging telt geen leden meer
Mijn schoorsteen spuwt slechts etter uit
van een wond die ik nog moet vinden
Maar mijn vlees zal zeer gewillig zijn
Mijn hoofd voelt zich onbegrepen
Mama, eelt dat is niet erfelijk
Eelt is alleen maar sterfelijk
'k Hoor het kolken van bedorven zweet
De berg wordt nu mijn speelterrein

De grijze man kijkt naar haar.

Beate:
Hij is haar broer, zegt ze

Monnica veert op om iets te zeggen.

Marthe:
Kom je?

Beate:
Dan ziet hij verlokkende lichtjes
en verveling die op de daken ligt
De paleizen van wisselaars en woekeraars
staan te schuddebuiken
Genot is een rekensom!
My second soul
In de zon ziet ze het licht niet meer
Namen van schande schrijft ze op de muren

Marthe:
Vrouwenveld, Bekkerveld
Willeskop, Heksenberg
Mariaberg, Schuinesloot
Schandelen, Willeskop
Het kwaad kruipt weg langs sokkels
in leeggelopen kerken
Heerlen, Kaapstad

Beate:
s' Avonds lopen de huizen leeg
Als een lekke luchtzak, zegt hij
En toch rent niemand in paniek
de straat op
Wat doet hij hier?

Monnica veert op om iets te zeggen...voert haar duif.

Marthe:
Zwijg maar...ik weet het al
Vrij met mij!
Kom, kom, kom, minnemij
kom en min met mij
Minnemij, kom. Kom!
Min met mij!
Hòhòhò...
Zijn hart zoekt warmte in een aktentas
Discipline is een onderbroek
De teugels zijn je liefde, man
Die de vrouw zegt zo te missen
Als jij zin hebt gaat ze pissen
Kom! Vrij met mij!
Min mij!
Mijn steenberg voor elke leipe dwaas
vol holten als een gatenkaas, hòhòhò
Die heerlijk stinkt en romig is
Hij zoekt dromerig waar Rome is
Kom hier! Zuig!
Niet gaan! Kom!
Blaas mij je adem in!
Kom toch, blijf toch!
Niet gaan! Kom!
Hem hoef ik niet te haten!
Kus me...teder
Niet bewegen, kom!
Help mijn vrees en pijn verjagen
Ik voel vleesgeworden spijkers in mijn hart
Ik wíl zijn adem
Een nieuw geslacht beginnen

Beate:
Eerst dacht zij
dat haar vader
haar vader niet was
Haar moeder kon ook
haar moeder niet zijn

Marthe:
Zo word je vegetariër in de stad

Beate:
Al ras werd zij
ook zusterloos
Het was alsof haar broer
alleen haar broer
haarzelf nog was
Koortsachtig sloeg zij op de vlucht
Hij was zij
zij was hem
Zijn vlees, haar vlees

haar vlees, zijn vlees
Weer sloeg zij op de vlucht
De reine hemel brak open
Regen maakte haar zwanger
Zijn vlees, haar vlees

Marthe:
Haar vlees, zijn vlees

Marthe/Beate:
Zo word je vegetariër in de stad

Beate: *(tegen de grijze man)*
Kom! Kom uit de zon!
Ga weg jij!
Van een man ontdaan
kan ze gaan staan
Wat moet je met een broer?
Weg jij!

Marthe:
Nee, niet doen!

Beate:
I save you, my second soul
My second soul?

Monnica wil weer iets zeggen

Beate:
Goed, wij gaan
Wat is er?

Marthe:
Niets, laat maar

Beate:
Kom! Kom mee!
Uit de zon!

Beate neemt Marthe mee. De grijze man blijft, kijkt, staart voor zich uit.

M i d d a g p a u z e .

De grijze man:

Kinderen zoeken als vanzelf de schaduw op.

Zij mijden speels de zon.

Plezierig kwetterend.

Kapotte poppen kraken.

Resten van de misverstane oorlog.

Door de verrekijker ziet de man nu alleen maar...(kinderen)

Hij kijkt en mompelt.

Koor:

Als ik doden plukken kon
plukken kon, plukken kon
Als ik doden plukken kon
plukken kon
In de zuurstoftent
op het vrouwenveld
in het lege huis

Of de torenflat
heroïne-net
verlaten bed
Langs de Tunnelstraat
of in doodsgewaad
In een oude fabriek
of in een oneigenlijk
in gebruik genomen
niet voor doden uitgerust
en ook niet aan te passen
veel te chique
winkelportiek

Als ik doden plukken kon
plukken kon, plukken kon
Als ik doden plukken kon
plukken kon

Geh ich mit meinem Onkel Tote pflücken
zur Erdbestattungf
zur Feuerbestattung
lasse ich weder die gesellschaftliche Lage
noch unsere wirtschaftliche Verantwortlichkeit
oder unsere Bruderschaft ausser acht
Bin ich immer eingedenk der inneren Verhältnisse
mit Furcht und Tadel...
Weil meinem Onkel dann zufrieden ist
Uber Friedensbruch zufrieden ist
Zu Frieden ist
Onkel sagt:
Braves kind...
Onkel sagt:
Zum Toten pflücken muss man brav sein
lieb, nett, empfindlich
geschmiedig...undsoweiter...undsoweiter ***(gaan af)***

Monnica:
Roekoe, roekoe, roekoe, roept mijn duif
Ik sta hier, rijk aan spijzen
Ik ben het heilig water
dat rusteloos naar liefde zoekt
Myrontagna, ik zal de aarde niet kwetsen
maar teder besprenkelen met
het zweet, ha, het zweet
dat levenswater heet

Beate*: (tegen Marthe)*
Ah, wijfje, wat snoep jij veel!

Marthe:
Dat is niet goed voor je tandjes

Beate:
Laat "vaders" je tandjes eens zien! Hòhòhò!

Marthe toont haar tanden, serieus, dan proestend.

Beate:
Wil jij nu voor "vaders" lief zijn?

Marthe:
Waar? Achter een struik?

Beate:
In m'n cabriolet?
In het open veld?

Marthe:
"Vaders" zegt het maar.

Beate beent rond als een beer. Marthe amuseert zich.

Beate:
Het beeld van mijn verlangen is
de beer die steeds gevangen is

Marthe:
De dood is dagelijks op bezoek

Beate:
Hòhòhò! Opstand in zijn broek, hahaha!
Ken jij me niet meer, muisje?
Deze jongen vrat al van je koek, hoor
En toen vrat jij
Jij spuwde berenharen uit...

Marthe:
Tppp...tppp...tppp

Beate:
Gulzig wijfje was je toen nog

Marthe:
Tppp...er zitten grote luchtbellen
achter het vergeelde behang...tppp
Spiegels vallen gillend van de muren...tppp
Zacht klinken stemmetjes vanuit de goot

Beate:
Hòhòhò...zij weet van mijn bekommernis
Muisje kom! Mijn bron! Mijn lafenis!

Marthe:
Mijn put is leeg, rattenvanger!

Beate:
Hòhòhò...jij gaat "vaders" toch niet vertellen
dat hij jouw berg alleen beklommen heeft
om met z'n kont in de wind te gaan staan?
Kom schatje!

Marthe:
Laat dat!

Beate:
Hòhòhò...wat is dat nou?
Kom!
"Pappie" heeft nog veel te bespreken, lieverd
Poespoespoespoes!

Marthe:
Poes met haaientanden...hou op!

Beate:
Maak "vaders" niet boos
In mijn dromenkelder liggen
scherpe messen klaar, kindje!

Marthe:
Genoeg, jij! Waar is hij?

Beate:
Wie? Die "baby-face" van jouw?
Die hoeft ons toch niet te hinderen.
Kom!

Marthe:
Non!

Beate:
Kijk eens wat ik voor je heb
Jaja, er is nog ander snoepgoed
Mmmmm...hòhòhò...veel lekkerder
Pfffffttt...stuifmeel...kijk dan!

Marthe:
Laat dat! Ik hóéf niet meer

Beate:
Zij hóéft niet meer...hòhòhò...
Dan wacht "deze jongen" wel
tot "niet meer hoeven" over is

Marthe:
Ik hoef nooit meer

Beate:
Zij hoeft nooit meer, zegt ze

Marthe:
Over is over en straks al heel wat later
'k Tel de meters op weg
naar vrij zijn...vrij zijn...
Tijd verstrijkt en de weg
De weg is van koopmansklinkers
Dat weet ik, ik weet het
Het gras erlangs...het roept me toe
dat vrijheid pijn en droefheid is

Beate:
Precies wat ik je zeg.
Hier neem dan!

Marthe:
Jij loopt ook de gulzige mond in
waar kassa's om je lieve geld
nat en geil voor slokop spelen
Goed! Daar moet het begonnen zijn
De hamer kan nog wachten

Beate:
Wat zeg je daar, liefje

Marthe:
Stop!

Beate:
Pak aan*! (Marthe weigert)* O, nee?!
Hòhòhò...ik maak je kapot, schat!
Als ik smacht naar jou
dan slacht ik jou! Baby!`

Hòhòhò...dan slacht ik jou.

Marthe:
Mijn schacht is voor jou gesloten
Ha, ik lach en kijk in de spiegels
In mijn schacht werd ooit gedolven, ja
Met een bikkel die witbevroren was
En kouder ligt nu...ligt mijn vrucht
in deze sintelhoop

Beate: *(poogt Marthe mee te sleuren*)
Hòhòhò...hòhòhò...

Marthe:
W a c h t e n !
Wacht ongeveer, tot het laatste oordeel
als de echte redder komt
met een strikje om zijn roede
hòhòhòhò...vermomd als zeepsopslijter
breinaalden-specialist...laat me los!
O, broertje, help!

Beate:
Ik spijker je tong vast sloerie
Jij zult mij niet door het slijk gaan halen!
Ik spijker je tong vast en laat "de visite" komen
Hòhòhò...die gaan wel even met je "wandelen"
Jij zult offervlees zijn, poes
De donkere limousine rijdt "de visite" voor
My dear second soul, jouw hoofd zal mijn trofee zijn
Hòhòhò...vreten zullen ze je
Je bloed zal hun mondjes kleuren
Hòhòhò...wij zullen hier een kampvuur maken
In de nacht van de maan zal veel van je bloed
door de sintels sijpelen.

Marthe:
Stoppen...ik spuw je in je gezicht!!!!

Beate:
Hòhòhò...de limousine rijdt voor
Wacht de "visite" komt!
Hòhò...van je nagels maken ze sieraden en dan
zullen ze je schaamhaar verbranden, hòhòhò
Fijnwrijven
Fijngewreven schaamte
Gezichtspoeder bij hun bezweringsdans
Marthe:
Hou op! Ophouden! Stop!
Ik sla me met een hamer voor de kop

Monnica, ziet, begrijpt en oreert:

Marthe*: (vervolg)*
Hier sta ik en kijk op u neer
Zie! Kijk! Weet en snap!
De dood loopt door de stad
Strooi korenaren in de slangenkuil
Mijn kind...ik ben het water

Monnica:
Les je dorst! Kom, drink! Toost op Myrontagna!
M'n vogel zal straks je raadsheer zijn.
Snij de vijandin uit je hart en gooi haar
op de knekelplaats.

Marthe:
Ik ben vegetariër in de stad.

Beate:
Jij zult vergeten dat de stad bestaat
Elke stad zal als door jouw verzonnen zijn
Om ze meteen weer te vergeten
De stad...gapend gat...
Hè? In je geheugen, hòhòhò...

Marthe:
Ik wil de sloper
de moordenaar zijn

Beate:
Zij wil 'm zijn.

Marthe:
Ik ruk je tong uit!...Ik haal mijn gereedschap!

Beate:
Zij? Zij haalt.Zij gaat,
haalt...wacht ik ga mee! Hòhòhò...

Marthe:
Ja. Kom jij maar mee. Kom! Hòhòhò...

Beiden gaan af.

A v o n d .

De grijze man:

De herfst roept al dat de winter komt.

De vogels zijn vertrokken, op de brutale mussen na.

Die tsjilpend de rust verstoren.

De torenklok slaat acht doffe slagen.

Late kinderen marcheren door de verlaten winkelstraten.

Moeheid en duisternis maakt hun oogjes zwaar.

De wind speelt met de weinige bladeren.

Naast de vuilcontainer ligt karton gereed voor de nacht.

De kapotte pop ligt tussen het stinkende afval!

De tijd...de klok tikt verder.

Het werkverkeer is weggestorven.

De man staat, tuurt door het raam!

Zonder kijker!

Hij mompelt als voorheen.

Monnica zit dan wijdsbeens in hurkhouding, als een raadselachtige majesteit die gereed lijkt te zijn voor een (oosterse) bevalling.

Koor:

Als ze doden plukken kon

plukken kon, plukken kon

Als ze doden plukken kon

plukken kon

Es gibt aber keine Onkel mehr

Es gibt keine Gräber mehr

Es gibt, es gibt...

Onkel hat gesagt:

Zum Toten pflücken muss man brav sein

lieb, nett, emfindlich, gesmiedig, undsoweiter

undsoweiter, undsoweiter, undsoweiter...

Monnica streelt haar kruis en buik en noodt Marthe bij zich.
Ze giet water over Marthe's hoofd en streelt haar natte gezicht.

Monnica:
De wraakgodin heeft haar werk gedaan
Meisje heeft "bah" gedaan
Hoor de steengeesten fluisteren
Meisje heeft "bah" gedaan
De wraakgodin zal in mijn water verdrinken
Goed zo
Het is nu stil en verlaten hier
Hoor de steengeesten fluisteren
Goed zo
Sta op mijn kind
Ik draag de gouden sleutel
op mijn hart
Meisje is opgestaan
Goed zo
Dat wel...goed zo...
Mijn paradijsvogel broedt je eieren uit

Schaapskleren worden afgeworpen
Wolven getemd
Hoor de steengeesten fluisteren
We gaan de nacht van Myrontagna vieren
Wij zijn de oogst
Heb ik je altijd gezegd
De sintels zullen ons opnieuw verwarmen
Morgen zullen onze levens eeuwig zijn
Tussen de stenen van de winkelstraten
zullen alleen nog onze bloemen groeien
Listen to Mama's voice
Hengsten schikken zich

Koor:
Schikken, zegt ze

Monnica:
Schikken zullen ze

Koor:
Schikken naar...

Monnica:
Heb ik je altijd al gezegd
In de slangenkuil
Schikken
Ook in de slangenkuil

Koor:
Schik en vier de reis
Vier de levensreis
Proef de rijke spijs
Come on and dance
Myrontagna

De grijze man:
Noordenwind is zelden
De schoolbel luidt
Donkere limousines
rijden door de straten
De vuilcontainer is leeg
De kapotte pop, verdwenen
De haveloze zwerver...
Mussen smullen van restanten
De zwerver jaagt hen weg
Butterfly...
Snippers waaien op
Snippers van een ongetekend verdrag
beloven vrede
Blinde samaritanen
Scharrelen wat rond

De man...
De man staart...
De man tuurt…mompelt
De tijd…
De tijd…
De tijd…
De tijd…
De tijd.

———————